

## АНАЛИТИЧЕН ПРЕГЛЕД

### ВЪТРЕШНОЕВРОПЕЙСКИЯТ ТРАНСГРАНИЧЕН ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ПАЗАР И МЯСТОТО НА БЪЛГАРИЯ В НЕГО

Август, 2023

През 2023 г. за втори пореден път в своя доклад „Годишен застрахователен преглед 2021“ ЕЮРА включва и данни за „Трансграничните премии“ в Европейското икономическо пространство (ЕИП), което дава възможност за анализ на трансграничната дейност на застрахователите по животозастраховане и по общо застраховане, основана на свобода на предоставяне на услуги (FOS) и дейността чрез клонове (FOE).

От статистиката на ЕЮРА е видно, че през 2021 г. от **2383 активни в ЕИП застрахователни компании, обект на Платежоспособност II, 34% ефективно извършват трансграничен бизнес.** Това е една от всеки три компании. За сравнение, през 2020 година от 2837 активни в ЕИП застрахователни компании 29% са предоставяли трансгранични застрахователни услуги.

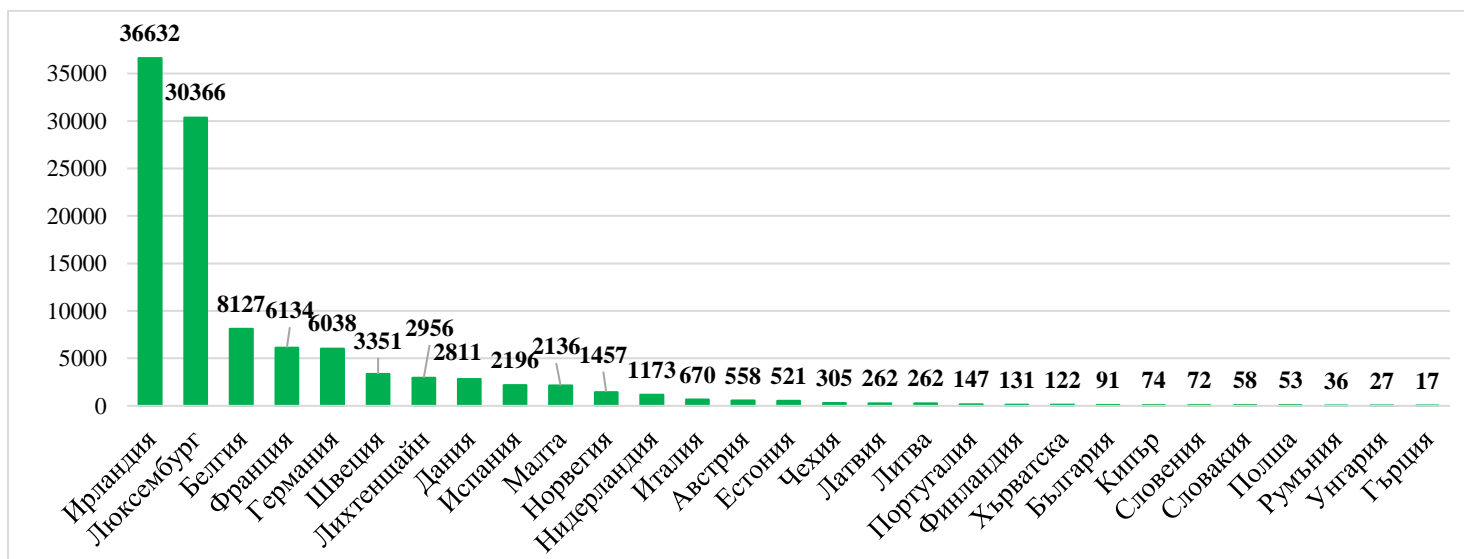
Измерен в премиен приход, **трансграничният застрахователен бизнес през 2021г. е бил в размер от 106,8 милиарда евро или с 20,5% повече от 2020 година.** Тази цифра не включва бизнеса чрез свобода на установяване чрез местни дъщерни дружества, нито презастрахователения бизнес.

Друг факт, който трябва да се отбележи, е, че всяка страна от ЕИП е също и страна на произход (home country) на застрахователни дружества, извършващи трансграничен бизнес, а приемаша страна (host country) са не само няколко съседни на нея държави. Това само по себе си означава, че **трансграничното застраховане е общоевропейско явление, което не се ограничава до няколко държави-членки.** Тези констатации изтъкват недвусмислено успеха на проекта за Единен пазар и необходимостта българските застрахователи да го отчитат в стратегическите си планове.

Прави впечатление, че най-активни страни на произход на трансграничен застрахователен бизнес са Ирландия и Люксембург, като реализираният от техни дружества „износ“ през 2021г. е в размер съответно на 36 632 милиона евро и 30 366 милиона евро брутни записани премии или почти 63% от целия оборот по свободите. В тази класация България участва с 90,8 милиона евро премиен

приход от пазари в ЕИП и е съответно на 22-ро място от 29 страни, включени в статистиката на ЕЮРА.

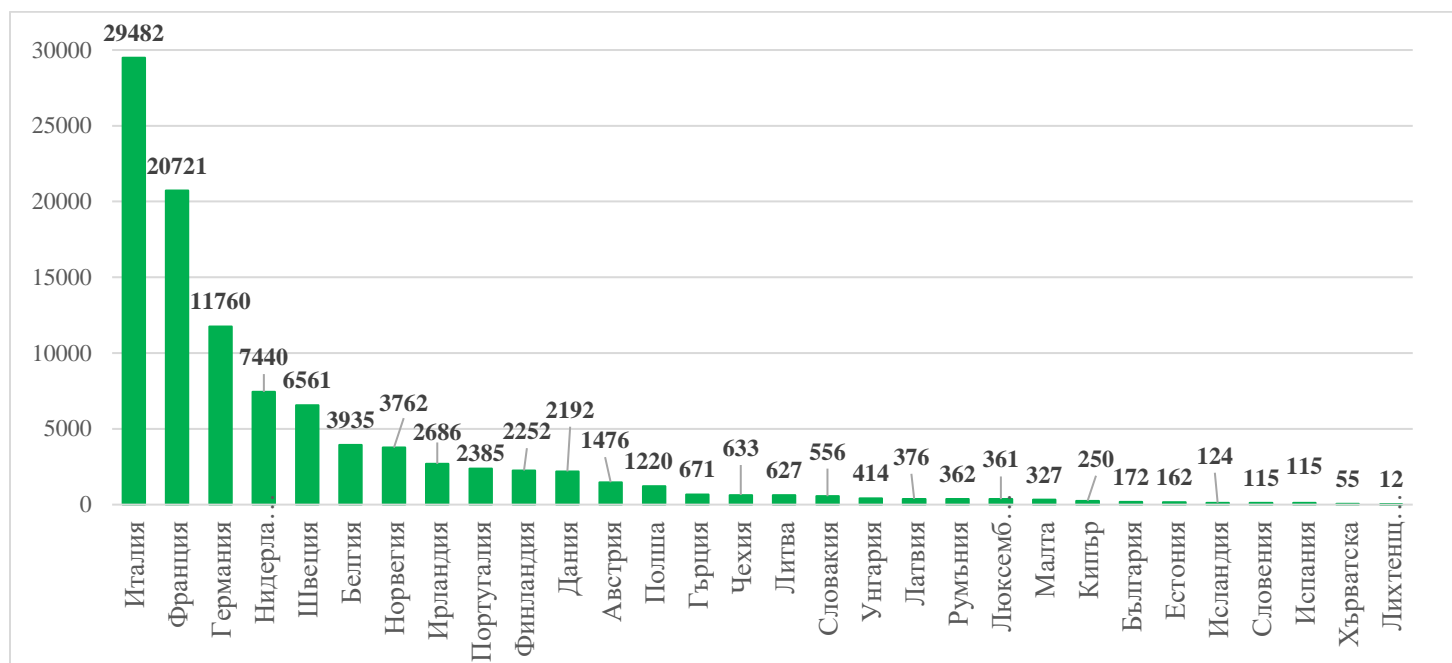
**Трансграничен (FOS, FOE) брутни записани премии по държави на произход в европейското икономическо пространство за 2021 в млн. евро**



Източник: ЕЮРА

По отношение на приемащите държави (host country) премиеният приход, реализиран чрез клонове или чрез свободно трансгранично предоставяне на услуги, общо взето се влияе от големината на пазара, като страните с най-големи пазари – Италия, Франция и Германия, са и най-големи „вносители“ на застрахователни услуги от ЕИП.

**Трансграничен (FOS, FOE) брутни записани премии по приемащи държави в европейското икономическо пространство за 2021 в млн. евро**



*Източник: ЕЮРА*

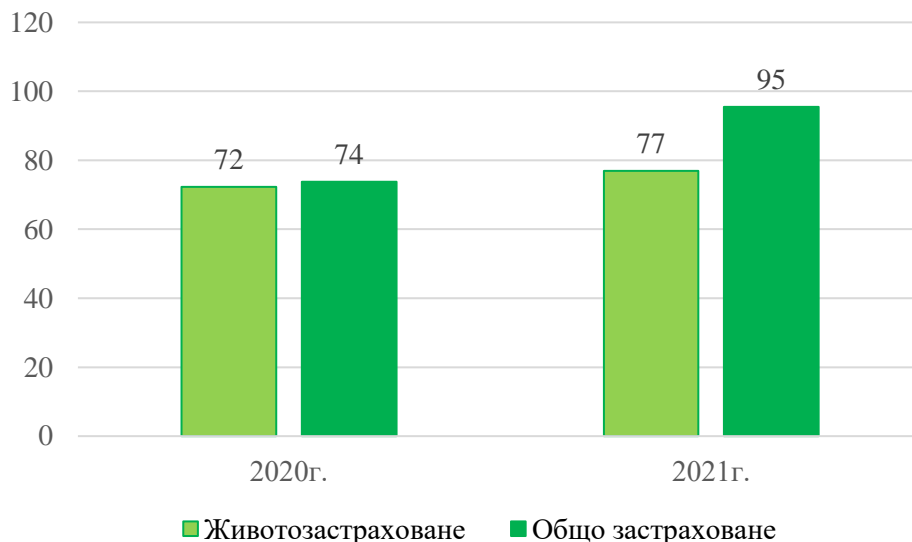
Забележително е, че докато до 2020 година трансграничният свободен пазар на застраховане в Европа беше преобладаващо жовотозастрахователен, то през 2021 г. общото застраховане е компенсирало и дори леко го надминава с брутни записани премии по свободите от 53,8 милиарда евро, спрямо 50 милиона, реализирани от животозастрахователите. Данните на ЕЮРА не дават (все още) допълнителни подробности за линиите бизнес на трансграничната дейност, така че е трудно да се прецени дали става въпрос основно за услуги към корпоративни клиенти или за застраховане на дребно, както и засега не може да се направи по-задълбочен анализ по линии бизнес.

**Интересен е и по-задълбочен поглед към това явление от гледна точка на българския пазар:**

Ако разглеждаме България като страна на произход по отношение на трансграничния застрахователен бизнес, общият премиен приход на четирите български застрахователи осъществили продажби в ЕИП – пряко или чрез клон през 2021г., е на стойност 90,8 млн. евро, което е с 15% повече от аналогичния приход през 2020г. от 79,1 милиона евро. Целият обем на изходящ от България застрахователен бизнес е само от продажби на продукти от общото застраховане.

Обемът на входящия в България застрахователен бизнес за 2021г. е 172,4 млн. евро, отбелязвайки 18% ръст спрямо 2020г., когато е бил 149,4 млн. евро, до известна степен изненадващо на фона на ръста от 13%, реализиран от българските дружества на вътрешния ни пазар за същата година. От общо записания брутен премиен приход от чуждестранни дружества на нашия пазар 76,95 млн. евро са по животозастраховане, а 95,46 млн. евро – по общо застраховане. Така, докато „вносят“ и „износът“ на продукти по общо застраховане е сравнително балансиран, то България е изразен нетен вносител на животозастраховки.

**Брутни записани премии от застрахователи от ЕИП на Българския пазар в млн. евро през 2020 - 2021г.**



Източник: ЕЮРА

В общото застраховане най-активни на местния пазар са застрахователи, произхождащи от Франция (31,2 млн. евро), Люксембург (17,3 млн. евро), Белгия (9,3 млн. евро) и Ирландия (8,8 млн. евро), като продажби в България по линия на свободите са реализирани от застрахователи по общо застраховане от 17 държави.

При животозастраховането концентрацията е по-силно изразена - първите 3 държави на произход (от общо 8) съставляват почти 100% от общия входящ бизнес – Франция (47,6 млн. евро), Ирландия (20,16 млн. евро) и Унгария (9,9 млн. евро). След придобиването на NN от българско дружества се очаква статистиката за 2022г. да сочи разпределение на целия животозастрахователен премиен приход чрез клонове само между френски и ирландски дружества.

Всъщност, най-видимата тенденция, която се очертава от тази статистика, е **значимото присъствие на чуждестранен животозастрахователен бизнес на българския пазар**. Застрахователи от ЕИП, които не са инкорпорирани в България, през 2021г. са записали премии по живот на стойност 76,79 милиона евро у нас, на фона на 270,9 милиона евро записани по същите продукти от български дружества (в тази сума не се отчитат застраховките Заболяване). Това определя пазарен дял от 22% на чуждестранните животозастрахователни клонове на българския пазар. В общото застраховане делът на продажбите в България по линия на свободите на установяване или на предоставяне на услуги е 6%.